

Մ աշտոցի Ա րձագանգ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Սուրբ Յակոբ Կիրակնօրեայ Դպրոցի ամսաթերթ
WWW.SOURPHAGOP.ORG (23-րդ տարի)

Այս թիւով.....

Փետրուար 2023 (Լ տարի թիւ 6)

Փետրուար ամսուան բացատրական տօնացոյց

Էջ 2-8, 12

Տեառնընդառաջ

Կ. Պոլսոյ Տիեզերական Ժողով (381թ)

Ա. Կիրակի Բուն Բարեկենդան

Բ. Կիրակի Արտաքսման

Ս. Թեոդորոս Զօրավար

Ղեւնդեանք

Նորահրաշ Ս. Վարդանանց շարական

Յոժման մարգարէի յիշատակութեան օր

Ատովմանց

Ս. Ոսկեանց քահանաները

Յիշատակութիւն՝ Ս. Սարգիս Զօրավարի

Բացատրութիւն՝ Հայց. Առաք. Սուրբ

Եկեղեցւոյ Պատարագին Էջ 9-11

Կիրակնօրեան եւ Մեծ Պահիրը Էջ 11

Ս. Սահակ Պարթեւ Էջ 12

Բուն Բարեկենդան Էջ 13-15

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Էջ 16-19

Լուրեր Կիրակնօրեայէն Էջ 20-23

Ամէն օր Վարդանանց է Էջ 24

Վ...Վարդանանք

Խաչքարի Հեղինակ՝ Ժողովրդական Վարպետ,
Ռուբեն Նալբանդյան

Քանգի Հայր Մեր զՍուրբ

Աւետարանն Գիտեմք եւ

Մայր զԱռաքելական Եկեղեցի

Կաթուղիկէ:

Ամսուան Համարը

«Ո՞վ կրնայ, ուրեմն, մեզ բաժնել Քրիստոսի սերէն. նեղութի՞ւնը, անձկութի՞ւնը, հալածա՞նքը, սո՞վը, մերկութի՞ւնը, վտա՞նգը, կամ սո՞ւրը»: Հռոմայեցիներուն 7.35

Հաւատք

| Կրօն

| Եկեղեցի

| Լեզու

Մշակոյթ

Փետրուար ամսուան բացատրական տօնացոյց

Ուր. 3	Յիշատակ Յովսէփի Մարգարէի
Շբթ. 4	Յիշատակ Սուրբ Սարգիսի, որդւոյն Մարտիրոսի եւ 14 Զինուորներուն
Բշ. 6	Սրբոցն Ատովմանց զօրավարացն , Սրբոց Սուքիասանց վկայիցն
Գշ. 7	Սրբոց Ոսկեանց Քահանայիցն
Շբթ. 11	Սրբոյն Իսահակայ Պարթեւի Հայրապետին մերոյ
Բշ. 13	Սրբոց Ղեւոնդեանց Քահանայիցն
Գշ. 14	ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱԶ
Եշ. 16	Սրբոց Վարդանանց Զօրավարացն մերոյ հազար երեսուն եւ վեց վկայիցն
Շբթ. 18	Կոստանդնուպոլսոյ Սուրբ Ժողովի 150 Հայրապետներուն
Կիր. 19	Բուն Բարեկենդան
Բշ. 20	Ա. օր Մեծ Պահքի
Շբթ. 25	Սուրբ Թեոդորոս Զօրավար
Կիր. 26	Մեծ Պահքի Բ. Կիրակի՝ Արտաքսման

Պահք՝ 1,2,3,8, 10, 15, 17, 20- 31

ՏԵԱՌՆԸՆԴԱՌԱԶ

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ տէրունի տօներէն մէկն է: Ան յիշատակն է 40 օրուայ մանուկ Յիսուսի տաճար բերուելուն ու Աստուծոյ ընծայուելուն: Տեառնընդառաջը անշարժ տօն մըն է, եւ ամէն տարի զայն կը տօնենք Սուրբ Ծնունդէն 40 օրեր ետք, Փետրուար 14-ին:

Տեառնընդառաջի օրը, եկեղեցիէն ներս Ս. Պատարագ կը մատուցուի, Եկեղեցիին 4 անկիւնները կը կարդացուին առիթին համապատասխանող հատուածներ: Կը յիշատակուին նաեւ ծերունի Սիմոնն ու Աննա մարգարէուհին, որոնք Յիսուսի տաճար ընծայման ներկայ գտնուեցան:

Գիտէի՞ր թէ ...

Տեառնընդառաջի մասին կարելի է կարդալ միայն Ղուկասի աւետարանին մէջ:

Ի՞նչ կը տօնենք Փետրուար 14-ին

Երբ մեր շուրջը St. Valentine կը տօնուի, մենք պէտք է յիշենք թէ Հայ Եկեղեցին այդ օրը Տեառնընդառաջ կը տօնէ: Տեառնընդառաջը, 40 օրուայ Յիսուս Մանուկին տաճար տարուելու եւ Աստուծոյ նուիրուելու օրն է: Նախորդող գիշերը, 13-ին, եկեղեցւոյ մէջ արարողութիւն տեղի կ'ունենայ, կրակ կը վառեն եկեղեցւոյ բակին մէջ ու հաւատացեալներ իրենց մումերը վառելով տուն կը տանին:

Կ. Պոլսոյ Տիեզերական Ժողով (381թ.) Ընդհանրական եկեղեցւոյ առջեւ պատմութեան տարբեր ժամանակահատուածներու ընթացքին ծառայած են դաւանաբանական, վարդապետական, վարչակազմակերպչական խնդիրներ, որոնց պատասխանները տրուած են սրբագումար տիեզերական ժողովներու ընթացքին: Այդպիսի ժողովներէն էր նաեւ, 381 թուականին Թեոդոսիոս կայսեր հրամանով գումարուած Կ.Պոլսի Բ. տիեզերաժողովը:

Արիոսական վէճերու որպէս արդիւնք յայտնուած էր նոր հերետիկոսութիւն՝ գլուխ եւ պաշտպան ունենալով Կ. Պոլսոյ Մակեդոն արքեպիսկոպոսին, որ կը մերժէր Սուրբ Հոգիին աստուածութիւնը: Սոյն խնդրով գումարուած վերոյիշեալ տիեզերաժողովը վերահաստատեց Նիկիոյ ժողովին ընդունուած դաւանութիւնը եւ պաշտպանեց Սուրբ Հոգիին աստուածութեան վարդապետութիւնը՝ որդեգրելով «մի Աստուածութիւն, երեք անձեր» բանաձեւը: Ընդունելով սոյն տիեզերաժողովը Հայ եկեղեցին կը նշէ ժողովին մասնակից 150 սուրբ հայրապետներու յիշատակութեան օրը:

Ա. Կիրակի Բուն Բարեկենդան

ԵՂԵՄ Աստուած ստեղծեց երկինքն ու երկիրը, ան ստեղծեց ծառերն ու ծաղիկները եւ աշխարհի բոլոր կենդանիները, ան ստեղծեց նաեւ Ադամն ու Եւան որոնք ուրախ կ'ապրէին դրախտի մէջ:

Բ. Կիրակի՝ Արտաքսման

ԱՂԱՄԻ ԵՒ ԵԻԱՅԻ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԸ Ադամ եւ Եւա Դրախտին մէջ ուրախ կ'ապրէին, Աստուած իրենց ամէն բան արտօնած էր ուտել, բացի իմաստութեան ծառի պտուղէն: Չար սատանան օձի կերպարանքով մօտեցաւ ու խաբեց Եւային ու Ադամին եւ անոնք կերան արգիլուած ծառի պտուղէն: Աստուած երբ իմացաւ շատ բարկացաւ եւ Ադամին ու Եւային արտաքսեց (դուրս դրաւ) դրախտէն:

Սուրբ Թեոդորոս զօրավարը համաքրիստոնէական սուրբ է, որուն յիշատակութիւնը Հայ եկեղեցին կը տօնէ Մեծ պահքի առաջին շաբաթ օրը:

Ըստ վարքագիրներու ծնունդով Ամասիա քաղաքի Սարու գիւղէն էր, քրիստոնէայ բարեպաշտ ծնողներու զաւակ:

4-րդ դարու սկիզբէն Դիոկղետիանոսի հալածանքներու ժամանակ, ապացուցելու համար կուռքերու հնարովի և կեղծ ըլլալը, գիշերով կրակի կը մատնէ հեթանոսական Ռէա չաստուածուհիի մեհեանը: Այս արարքին համար բանտ կը նետուի և մեծագոյն չարչարանքներէն յետոյ 306թ. կը նահատակուի՝ այրուելով կրակի վրայ:

Սուրբ Թեոդորոս զօրավարը յայտնի է նաեւ որպէս «վիշապասպան», որ քաջութեամբ ու հաւատքով յաղթած է հսկայ վիշապի: Օտար եկեղեցիներուն մէջ յայտնի է նաև «Դիոն» անուամբ, որ յունարէն կը նշանակէ «նորեկ» զինուոր:

Կիլիկեան Հայաստանի Հռոմկլայի գաւառի Խալֆեթի աւանին մէջ կը գտնուէր Ս. Թեոդորոս եկեղեցին որուն մասին յիշատակութիւն կայ 1464 թուականի ձեռագիր յիշատակարանի մը մէջ:

ՂԵՒՈՆՂԵԱՆՔ

Յովսէփ կաթողիկոս, Սահակ եւ Թաթիկ եպիսկոպոսներ, Ղեւոնդ, Սուշէ, Արշէն, Սամուէլ քահանաներ, Քաջաջ եւ Աբրահամ սարկաւազներ եւ այլ հոգեւորականներ Ղեւոնդեանք անուան տակ կը ճանչցուին:

Ղեւոնդեանց քահանայից տօնը ընդհանրապէս կը տօնուի Վարդանանց տօնի նախորդող Երեքշաբթի օրը, որ նաեւ տօնն է բոլոր քահանաներուն:

Պարսից Յազկերտ Բ. թագաւորը, Վարդանանց պատերազմէն ետք, Հայաստանի մէջ ապստամբական նոր խլրտումներ կանխարգիլելու համար, կարգ մը կասկածելի նախարարներու հետ հոգեւորականներն ալ արգելափակեց:

454-ի Քուշանաց ղեմպատերազմի պարտութենէն ետք, Յազկերտ թագաւորը արգելափակուածներէն

հարաքանչիւրը տարբեր ձեւով սպաննեց: Ղեւոնդեանք հայ եկեղեցականութեան պարծանք ներշնչող սուրբերն են: Հայրենիքի եւ հաւատքի նկատմամբ նուիրումի գաղափարը Ղեւոնդեանք տուին իրենց անձնական օրինակով:

Կիրակնօրեան Բուն Բարեկենդան կը տօնէ Կիրակի՝ 19 Փետրուար Ժամը 10:30 - 1:00:

Նախակրթարանի աշակերտներուն համար նախընտրաբար Հայկական տարազներով ծպտուիլը անհրաժեշտ է:

Նորահրաշ Ս. Վարդանանց շարական

Հայաստանեայց եկեղեցին այս տարի Փետրուար 23-ին կը տօնէ Վարդանանց պատերազմի յիշատակը: Պատերազմի պատմականն ու իրողութիւնները բոլորին ծանօթ են: Պարսիկներու Յազկերտ թագաւորին ուղղուած պատասխան-նամակին հետեւեալ եզրափակումը ազդու եւ գեղեցիկ ոճով կ'ամփոփէ կացութիւնը:

«Այս հաւատքէն մեզ ոչ ոք չի՛ կրնար խախտել, ոչ հրեշտակները եւ ոչ մարդիկ, ոչ սուրը եւ ոչ հուրը, ոչ ջուրը եւ ոչ ալ ոեւէ այլ դառն հարուած...»:

Ազգայնակրօնական բնոյթ ունեցող այս տօնը Հայաստանեայց եկեղեցւոյ ամենէն շատ ժողովրդականութիւն ունեցող տօներէն մէկն է, որուն հերոս-գորավարները, իրենց յանձն առած զոհողութիւններուն եւ անխախտ հաւատքին ու յանդգնութեան շնորհիւ սուրբերու կարգին անցած են, եւ այլ սուրբերու նման, անոնց փառքը հիւսուած է շարականներու միջոցաւ:

Սրբոցն Վարդանանցի շարականներէն ամենէն աւելի ծանօթն է «Նորահրաշ Պսակաւոր»ը: Ան Սբ. Ներսէս Շնորհալիի ստեղծագործութիւններէն մէկն է, որ Վարդանանց կանոնի «Օրհնութիւն»ն է: Այլ խօսքով, Վարդանանցի տօնի առաւօտեան ժամերգութեան գլխաւոր, կեդրոնական շարականն է եւ առաջին կարգին երգուողը: «Նորահրաշ Պսակաւոր» շարականը բաղկացած է տասը (10) տուներէ եւ ան ծայրակապն է «Ներսէսի Երգ»-ին: Այսինքն եթէ այս շարականի տասը տուներու առաջին տողերէն իւրաքանչիւրին առաջին գիրերը առնելով քով-քովի գետեղենք, կը կարդանք «Ներսէսի Երգ» խօսքը: Ահաւասիկ 10 տուներու սկիզբները:

Նորահրաշ պսակաւոր և զօրագլուխ առաքինեաց,
Երկնաւոր թագաւորին զինու յաղթեալ պատերազմին,
Ը ենական լուսով լցեալ արիացեալն քաջն Արտակ,
Սրբափայլ զգեստուք պճնեալք ի յերկնաւոր հանդիսադրէն,
Էական բարւոյն դիտմամբ ընդդէմ մեղացն վառեցաւ,
Ստացեալ զհաւատոյ վահան յուսոյն զրահիւք ծածկեալ,
Ի հոտ անոյշ ողջակիզեալ մատուցանէր զինքն նուէր,
Երկոքումբք հարազատովք ընտրելագոյն նահատակօք,
Ը ամկական խումբ հազարաց եւ երեսնից թիւ ընդ վեցից,
Գոհութեամբ փառատրութիւն Երրորդութեանդ նուագեմք,....:

Գիտէի՞ր թէ

Աւարայրի ճակատամարտը տեղի ունեցաւ 451 թուականի Մայիս 26-ին, Տղմուտ գետի ափին:

Սակայն, Հայաստանեայց Եկեղեցին Վարդանանցը կը յիշատակէ Բուն Բարեկենդանի նախորդող Հինգշաբթի օրը:

Յոժսան մարգարէի յիշատակութեան օր

Յոժսան մարգարէն Աստուածաշունչի 12 փոքր մարգարէներէն է: Հին Կտակարանի մէջ տեղ գտած «Յոժսանի մարգարէութիւն» 4 գլուխներէ բաղկացած գիրքին մէջ, գրուած է թէ ինչպէ՛ս Աստուծոյ պատգամով Յոժսան մարգարէն կը մեկնի Նինուէ՛ քարոզելու քաղաքի հեթանոս բնակիչներուն: Սակայն ան անմիջապէս չի հետեւիր Տիրոջ պատգամին: Խուսափելով կատարել Աստուծոյ պատուիրանը Յոժսան կը փորձէ փախչիլ Թարսիս կոչուած քաղաքը: Սակայն փախուստի ճանապարհին ծովը կը փոթորկի, եւ նաւուն վրայ գտնուողները վիճակ կը ձգեն եւ վիճակը Յոժսանին կ'ելլէ: Յոժսան կը բացատրէ թէ ինք Եբրայեցի է,

եւ թէ կը փախչի Աստուծոյ ներկայութենէն: Եւ Յոժսանի փափաքին վրայ, զինք ծովը կը նետեն եւ ծովը կը հանդարտի: Աստուած կետ ձուկի մը կը հրահանգէ, որ Յոժսանը կ'լլէ:

Սարսափահար Յոժսան աղօթքով ու զոջումով կ'աղերսէ Տիրոջը փրկութեան համար եւ երեք օր ետք Աստուծոյ կամքով կ'ազատի բանտարկութենէն երբ ձուկը ցամաքին վրայ զինք դուրս կու տայ: Այս անգամ անսալով Աստուծոյ պատուիրանին՝ Յոժսան կը մեկնի Նինուէ: Սկսելով իր քարոզը՝ ան կը մարգարէանայ քաղաքի կործանման մասին: Ունկնդիր ըլլալով Յոժսանի մարգարէութեան, սպասուածին հակառակ, Նինուէի բնակիչները՝ մեծէն մինչեւ փոքր, նոյնիսկ թագաւորը պահք կը պահեն եւ ապաշխարութեամբ ու աղօթքով կը փրկեն իրենց հայրենի քաղաքը վերահաս կործանումէն: Յոժսան մարգարէի այս օրինակը հետագային Յիսուս ներկայացուց աստուածային նշան հայցող փարիսէցիներուն:

Հայ Առաքելական Եկեղեցին Յոժսան մարգարէի յիշատակութեան օրը մշտապէս կը նշէ Առաջաւորաց պահքի աւարտին, որպէս խորհուրդ այն բանին, որ ճշմարիտ ապաշխարութեամբ կարելի է արժանանալ Աստուծոյ հաճութեան ու ողորմածութեան:

Գիտէ՞ր թէ
 Առաջաւորաց Պահքի առաջին 4 օրերուն ճաշու Աւետարան չի կարդացուիր եւ 5-րդ օրը կը կարդացուի Յոժսան մարգարէի գիրքը:

Ատովմանց հայազգի զորավարները՝ Ատոմ Գնունին և Մանաճիհր Ռշտունին իրենց գունդերով ծառայութեան մէջ էին Պարսից արքունիքի Յազկերտ կռապաշտ թագաւորի օրով:

Մոզպետերու հրահրումով, Յազկերտ կը սկսի հալածել քրիստոնէաները, Պարսկաստանի մէջ քրիստոնէութիւնը արմատախիլ ընելու համար: Ատովմանց Քրիստոսադաւան զորավարները հրովարտակ կը ստանան Յազկերտէն, որով վերջինս զիրենք իրենց հանդերձ զօրագունդերով կը կանչէ արքունիք՝ դաւանափոխ ընելու մտադրութեամբ:

Հայոց զորավարները նախ կը հնազանդին, սակայն, քաջատեղեակ ըլլալով թագաւորի նախապատրաստած որոգայթին, հայրենիք կը վերադառնան եւ կ'ապաստանին Անձեւացեաց գաւառին մէջ:

Տեղեկանալով հետապնդող պարսից մեծաքանակ բանակի մասին՝ Ատոմ Գնունի երանելի զինուորները, գօտեպնդուած լեռնաբնակ ճգնող սուրբի մարգարէութեամբ եւ Ատոմի գիշերային տեսիլքով, կ'որոշեն կամաւոր նահատակուիլ: Պարսից զօրքը հասնելով հայոց զորավարներուն, կը շրջապատեն զիրենք եւ սուրով կը սպաննեն Քրիստոսը խոստովանող և փառաբանող, սաղմոսերգութեամբ մարտիրոսութեան գացող սուրբերը: Իսկ Մանաճիհր Ռշտունին իր ուղեկիցներով կը հասնի հայրենի Ռշտունիք և 449 թուականին կը նահատակուի:

Սուրբ Ոսկեանց քահանաները ըստ ազգային աւանդութեան, Հռոմի կայսեր կողմէ հայոց Մանատրուկ թագաւորի մօտ ուղարկուած 5 դէսպաններ էին, որոնք առաջին դարու կէսերուն գալով Հայաստան, կը հանդիպին Թադէոս Առաքեալին եւ անոր քարոզներէն ազդուած, կը մկրտուին՝ դառնալով քրիստոնէայ: Անոնցմէ գլխաւորը՝ Խոռուսին (հայերէն՝ Ոսկի, այստեղէն ստացուած է Ոսկեանց) քահանայ կը ձեռնադրուի: Թադէոս առաքեալի նահատակութենէն ետք, Ոսկեանք կը մեկուսանան հայոց Ծաղկոտն գաւառի Ծաղկաւետ կոչուած լեռներուն մէջ եւ շուրջ 40 տարի ճգնակեաց կեանք կը վարեն: Առաջնորդուելով աստուածային պատգամով՝ անոնք կը ներկայանան հայոց արքունիք՝ քրիստոնէութիւն քարոզելու հայոց Արտաշէս թագաւորին ու Սաթենիկ թագուհիին:

Արքունիքին մէջէն, Ոսկեաններուն կը հետեւին միայն Սաթենիկ թագուհիի ազգականները: Այլաններու երկրէն թագուհիին հետ Հայաստան եկած շուրջ 18 պալատականներ, որոնք կը մկրտուին Եփրատ գետին մէջ եւ Ոսկեաններուն հետ կը հեռանան դէպի լեռները:

Սաթենիկ թագուհիին ազգականները, որոնք կը հետեւին Ոսկեաններուն, իրենց գլխաւորի՝ Սուքիասի անունով յետագային կը կոչուին **Սուքիասեանք**:

Չյաջողելով համոզել եւ ետ վերադարձնել նախկին պալատականները՝ հայոց արքայորդիները վրէժխնդիր կ'ըլլան անոնց քարոզիչներուն՝ Ոսկեաններուն, սրախողխող ընելով զանոնք:

Ոսկեանները Հայ եկեղեցւոյ առաջին նահատակներէն ու ճգնաւորներէն են: Անոնց յիշատակութիւնը, ըստ եկեղեցական օրացոյցի կը տօնուի կամ Առաջաւորաց Պահքին յաջորդող հինգշաբթի օրը (ինչպէս այս տարի) կամ Սուքիասեանց տօնի հետ միասին:

Յիշատակութիւն՝ Սուրբ Սարգիս Զօրավարի

Վարդանանցէն 12 օրեր առաջ եղող Շաբաթ օրը, Հայ եկեղեցին նուիրած է Ս. Սարգիս Զօրավարի յիշատակին: Ս. Սարգիս, Կապադովկիոյ Գամիւրք գաւառէն էր. քաջ ու առաքինի զինուորական մը, որ զօրապետի

աստիճանին հասաւ: Համարձակութեամբ կը քարոզէր Աւետարանը եւ կը կործանէր բազինները: Երբ Յուլիանոս կայսրը, որ քրիստոնէութիւնը ուրացած էր, գահ բարձրացաւ, Սարգիս, իր Մարտիրոս որդիին հետ Հայաստան ապաստանեցաւ՝ Տիրան թագաւորի մօտ եւ ժամանակ մը հոն մսալէ ետք անցաւ Պարսկաստան, պարսից Շապուհ թագաւորին մօտ՝ ծառայելով զինուորական ասպարէզին մէջ:

Մեծ եղաւ իր որդիին՝ Մարտիրոսին ազդեցութիւնը իր հսկողութեան ներքէւ գտնուող պարսիկ զօրքին վրայ. անոնց մէջէն քրիստոնէութեան դարձողներ եղան:

Այս պարագան հետզհետէ ուշագրաւ դառնալով, Սարգիս եւ իր գաւազակը արքայական հրաւեր ստացան զոհ մատուցանելու արքունի մեհեանին մէջ: Սակայն, Սարգիս նոյնիսկ քաջութիւնը ունեցաւ անարգելու կուռքերը: Առ ի հետեւանք իրենց յանդուգն կեցուածքին՝ զօրավարն ու իր որդին մահուան դատապարտուեցան:

Իր պարսիկ զինուորներէն տասնչորս (14) անձեր որոնք մինչեւ վերջ հաւատարիմ մնացեր էին իրեն, առին Սարգիսի մարմինը եւ մաքուր զգեստներ հագցուցին:

Բայց թագաւորին հրամանով իրենք եւս գլխատուեցան ու իրենց նահատակութիւնը եւս կը յիշատակուի Սուրբ Սարգիսի եւ անոր Մարտիրոս գաւակին յիշատակին հետ, ամէն տարի:

Գիտէի՞ր թէ

Ս. Սարգիսի տօնը Հայաստանի մէջ ընդունուած է նշել ոչ միայն եկեղեցական ծիսակատարութեամբ, այլեւ ժողովրդական սովորութիւններով:

Ս. Սարգիս Զօրավարը երիտասարդներու արագահաս բարեխօսն է եւ սիրոյ երազանքը իրականացնող սուրբը: Ըստ աւանդութեան, Ս. Սարգիս պետք է հրեշտակներու ուղեկցութեամբ անցնի եւ տանիքին վրայ դրուած ալիւրին մէջ ձգէ իր սպիտակ ձիուն պայտին հետքը որպէսզի այդ տարի իրականանայ հաւատացեալի երազանքը:

Աղօթք Սուրբ Սարգիսին

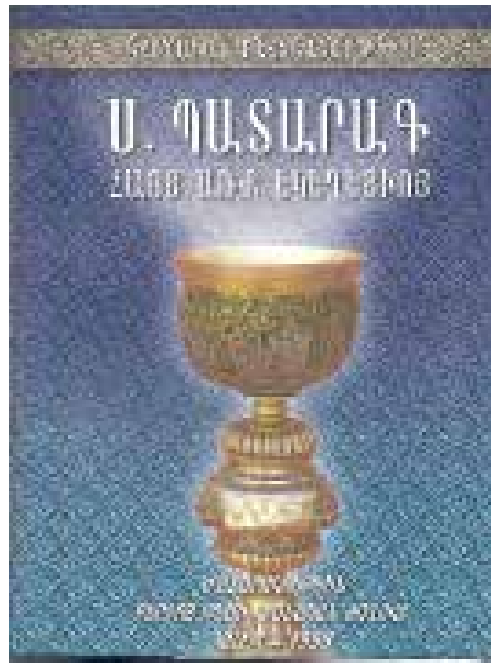
Բարձրեալէն գերագոյն պատիւ ստացար Քրիստոսի քով բարեխօսելու համար եւ դարձար մեր խնդրանքները կատարող, աղօթքները լսող, սատանաները հալածող, ով արագահաս Սուրբդ Սարգիս:

Յաւերով լեցուն մարդկային կեանքին զօրեղ բժիշկ. արտասուքը սրբող, նեղութեան մէջ ինկածներու վիշտերը դիւրութեամբ մեղմացնող, գերիները ազատող, ով արագահաս Սուրբդ Սարգիս:

Դուն որ ամէն տեղ կը յիշուիս ու կը փառաբանուիս, որովհետեւ գեղեցիկ եւ բարի անուն ես, հաւատացեալներուն շուրթերուն համար քաղցրահամ պտուղ: Գիշեր ու ցերեկ յոյսով քեզ կը կանչենք, արագահաս Սուրբդ Սարգիս, բարեխօս եղի՛ր, Քրիստոսի քով, մեր անձերուն համար:

Բացատրութիւն՝ Հայց. Առաք. Եկեղեցւոյ Սուրբ Պատարագին «շար. 4»

Կը շարունակենք ներկայացնել Բերիոյ թեմի տարիներու Բարեջան Առաջնորդ, եւ մեր Ս. Յակոբ Եկեղեցւոյ այժմու Հոգեւոր Տեսուչ Գերջ. Տ. Սուրեն Ս. Արք. Գաթարոյեանի «Բացատրութիւն Ս. Պատարագ»ի բաժինը 1998ի Հալէպի մէջ հրատարակուած Ս. Պատարագ Հայց. Առք. Եկեղեցւոյ գրքոյկէն:

Ս. Պատարագի արարողութեան 4 մասերը.

Ինչպէս անցեալ անգամ նշեցինք, Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ Ս. Պատարագի արարողութիւնը 4 մասերէ կը բաղկանայ.

1. Պատրաստութիւն
2. Ճաշու Պաշտօն
3. Բուն Պատարագ
4. Արձակում

Անցեալ թիւով ներկայացուցինք «Ճաշու Պաշտօն»ը, իսկ այս թիւով պիտի ներկայացնենք «Բուն Պատարագ»ը:

3. ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳ կամ ՀԱԻԱՏԱՑԵԱԼՆԵՐՈՒ ՊԱՏԱՐԱԳ

Սարկաւազը խորանէն բարձրաձայն կը յայտարարէ.

«Ո՛չ մէկ երախայ (չմկրտուած), ո՛չ մէկ թերահաւատ, ո՛չ մէկ ապաշխարութեան մէջ գտնուող եւ ոչ մէկ հոգիով ինքզինք մեղաւոր զգացող թող մօտենայ աստուածային խորհուրդին: Հաւատացեալները պատրաստ են ԲՈՒՆ ՊԱՏԱՐԱԳին:

Խորախորհուրդ պահին է, որ կը սկսի, դպիրներ երկիրաւորութեամբ կ'ոգեկոչեն փրկագործ խորհուրդին ծաղկումը, կը բացայայտեն, թէ ինչպիսի վեհ եւ նուիրական խորհուրդ մըն է, որ պիտի սկսի, եւ որ պիտի սրբագործէ եկեղեցի դարձած ողջ հաւատացեալներուն համախմբումը, եւ կ'երգեն անոնք, «Մարմին Տէրունական.....»:

Ողջոյն տուողը կ'ըսէ.

- «Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ»:

Երախայ = չմկրտուած

Ողջոյն ստացողը կը պատասխանէ.

- «Օրհնեալ է յայտնութիւնը Քրիստոսի»:

«Տերունական մարմինը փրկչական արինը մեր դիմացն է: Երկնային աներեւոյթ զօրութիւններ կ'երգեն եւ անդադրում բառերով կ'ըսեն՝ սուրբ, սուրբ, սուրբ Տէր զօրութիւններու»:

Աւագ սարկաւազը բուրվառակիի ընկերակցութեամբ երկիւղածութեամբ կը մօտենայ խորհրդարանին՝ կատարելու համար վերաբերումը. բայց նախ դպիրներուն ուղղելով իր խօսքը՝ կ'ըսէ.

«Ո՛վ դպիրներ, սաղմոս ըսէք եւ քաղցրաձայն հոգեւոր երգեր երգեցէք, մեր Տիրոջ՝ Աստուծոյ.»:

Եւ դպիրները կը սկսին երգել յաւուր պատշաճի «ՍՐԲԱՍԱՅՈՒԹԻՒՆ»ը:

ՍՐԲԱՍԱՅՈՒԹԻՒՆ

Աւագ սարկաւազը խնկարկելէ ետք, հանդիսատրութեամբ կ'աննէ Ս. Սկիհը եւ խորանին ետեւէն դառնալով կը բերէ ու կը յանձնէ զայն Պատարագիչ քահանային ըսելով.

«Ո՛վ իշխաններ, բացէ՛ք ձեր դռները, թող բացուին յաւիտենականութեան դռները, որպէսզի ներս մտնէ մեծափառ թագաւորը»:

Քրիստոս որպէս երկնային թագաւոր եւ յաւիտենական Քահանայ կու գայ փառատրապէս բազմելու Ս. Սեղանին վրայ: Կու գայ վերստին իր ուխտը կնքելու, երկինք եւ երկիր կամրջելու, կու գայ դարձեալ եւ միշտ պատարագուելու եւ մարդոց մեղքերու փրկութեան համար տալու իր Մարմինն ու Արինը:

Ս. Պատարագի ընծաները՝ ՆՇԽԱՐՆ ու ԳԻՆԻՆ Ս. Սեղանին վրայ են. պատարագիչ քահանան, որպէս մաքրութեան նշան, դարձեալ ձեռքերը կը լուայ, որովհետեւ իր մատները պիտի հպին Փրկչական Մարմնոյն եւ Արեան:

Ժողովուրդը եւս իր հոգին պէտք է ցօղուէ, որպէսզի պայծառ մտքով եւ հաւատքով, մաքուր սրտով, սրբութեամբ եւ երկիւղով ընկալէ խորհուրդը, սարկաւազը խորանէն հետեւեալ դաստիարակիչ թելադրութիւնները ժողովուրդին կ'ուղղէ.

«Հաւատքով, սրբութեամբ եւ ահով կանգնինք Աստուծոյ Սուրբ Սեղանին առջեւ: Կանգնինք առանց տարակուսանքի եւ գայթակղութեան, առանց նենգութեան եւ խորամանկութեան, առանց հիասթափութեան եւ խաբէութեան, առանց երկմտութեան եւ թերահաւատութեան, այլ ուղիղ վարմունքով, պայծառ մտքով, անխարդախ սրտով, կատարեալ հաւատքով, սիրով լեցուած, ամէն տեսակի բարեգործութիւններով ճիսացած, աղօթքի կանգնինք Աստուծոյ Սուրբ Սեղանին առջեւ, որպէսզի մեր Փրկչին՝ Յիսուս Քրիստոսի յայտնութեան եւ երկրորդ գալստեան օրը արժանանանք անոր ողորմութեան շնորհներուն»:

Աստուածային սիրոյ ճառագայթումին ներքեւ՝ հաւատացեալները կ'ըմբռնուին

Սուրբ Պատարագի ընթացքին, ուր պատուէր կայ ծնրադրելու, պատշաճ է ծնրադրել, սակայն եթէ որեւէ ֆիզիքական պատճառ կայ չծնրադրելու, յարմար է ոտքի կանգնիլ՝ յարգալից եւ գլուխը խոնարհած:

Աստուածորդոյն լոյս ներկայութիւնը. Քրիստոս է՝ որ կը յայտնուի. սուրբ սեղանէն Քրիստոսի ՄԷՆՐ տակաւ կը տարածուի եկեղեցւոյ մէջ եւ կը համակէ ողջ հաւատացեալ ժողովուրդը:

«Ողջոյն տուք միմեանց ի համբոյր սրբութեան...»

«Զիրար ողջունեցէք սուրբ համբոյրով, եւ անոնք որոնք պատրաստ չեն հաղորդուելու Աստուածային խորհուրդով, թող դուրս ելլեն եկեղեցիէն եւ գաւիթին մէջ աղօթեն»:

Մարկաւագր, Պատարագիչ քահանային ողջոյնը ստանալով, վար կ'իջնէ եւ զայն կը փոխանցէ Աւագերեցին, ըսելով.

«Քրիստոս ի մէջ մեր յայտնեցաւ», այսինքն՝ Քրիստոս մեր մէջ յայտնուեցաւ: Իսկ ստացող եկեղեցականը կը պատասխանէ.

«Օրհնեալ է յայտնութիւնն Քրիստոսի»: Այսինքն՝ Օրհնեալ թող ըլլայ Քրիստոսի յայտնութիւնը:

Այսպէս ամէն մէկ հաւատացեալ, որ կը ստանայ ողջոյնը, պարտի զայն փոխանցել կողքին կեցող հաւատացեալին, միշտ կրկնելով ողջոյնի ստացման եւ փոխանակման վկայախօսութիւնը:

«Քրիստոս մեր մէջ յայտնուեցաւ, նոյն ինքն Աստուած եկեղեցւոյ մէջ բազմեցաւ:

Ինտղադութեան ձայնը հնչեց եւ Աստուծոյ ողջոյնը տարածեց:

Եկեղեցին մէկ անձ եղաւ, համբոյրը որպէս միութեան խորհրդանիշ դարձաւ:

Թշնամութիւնը հեռացաւ, ընդհանուրին վրայ սէրը սփռուեցաւ:

Արդ, ո՛վ պաշտօնեաներ, ձեր ձայները բարձրացնելով՝ միաբերան օրհներգեցէք միասնական Աստուածութիւնը, որուն սերովբէներն են որ կը սրբաբանեն»:

Կիրակնօրեան եւ Մեծ Պահքը

Փետրուար 19-ին Կիրակնօրեայ Դպրոցը կը տօնէ Վարդանանք եւ Բուն բարեկենդան, եւ աշակերտները կը ծպտուին հայկական տարագներով:

Այս տարուան Մեծ Պահքի մեր առաջարկած աշակերտական ծումապահութիւնը հետեւեալն է:

Փետրուար 20 - 25	Chips
Փետրուար 26-Մարտ 4	Հեռատեսիլ, համակարգիչ, պաստառով այլ խաղեր
Մարտ 5-11	Տուրմ (Շոքոլա)
Մարտ 12-18	Կազային խմիչքներ
Մարտ 19- 25	Շաքար
Մարտ 26 - Ապրիլ 1	Ծամոն
Ապրիլ 2-8	Հաւկիթ

Այս տարուան պահքի ընթացքին սորվելիքները հետեւեալներն են.

ՄԱՆԿԱՊԱՐՏԵՁ եւ ՆԱԽԱԿԹԱՐԱՆ Ա. Բ. սորվիլ խաչակնքել, Տերունական Աղօթքը եւ «Հաւատով խոստովանիմ»էն 3 համարներ:

ՆԱԽԱԿԹԱՐԱՆ Գ. Դ. Ե. եւ Զ. Գոց սորվիլ «Հաւատով խոստովանիմ»ի առաջին 18 համարները:

ԵՐԿՐՈՐԴԱԿԱՆ Գոց սորվիլ Ա. Կորնթացիս 13-րդ գլուխը, Նոր Կտակարանի Գիրքերու շարքը, եւ «Հաւատով խոստովանիմ»ը:

Այս Մեծ Պահքի ընթացքին յիշենք նաեւ կարօտեալները եւ մեր ունեցածէն անոնց ալ բաժին հանենք:

Սուրբ Սահակ Պարթևի (29.9.348 - 7.9.439)

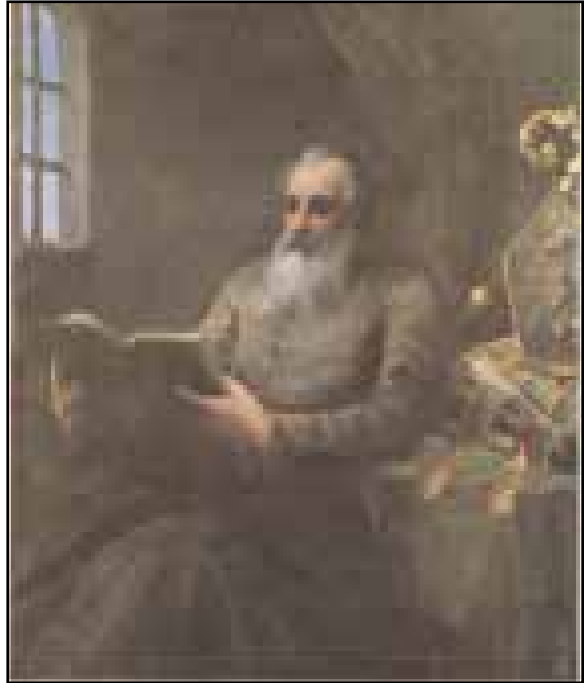
387 թուին, 39 տարեկան հասակին Հայոց կաթողիկոս ձեռնադրուած այս հոգեւորականին անունը մեր բոլորին ծանօթ է իբր հայ գիրերու գիտէն ետք, հայերէն լեզուի եւ Աստուածաշունչի պատուիրաններու տարածման աշխատանքին մէջ առաջնահերթ դեր խաղացած անձնաւորութիւն: Սուրբ Սահակ Պարթևի կաթողիկոսութեան օրերուն (387 - 439) էր որ Մեսրոպ Մաշտոց եկեղեցական դարձաւ եւ լծուեցաւ հայ գիրերու ստեղծման աշխատանքին: Ս. Սահակ Պարթև, Հայ գիրերու գիտէն ետք, տարիներ շարունակ զբաղած է հայրենիքի հոգեւոր կեանքի բարեկարգութեան վերաբերող հարցերով ու հիմնականապէս հայ դպրութեան ամենուրեք տարածումով:

Ս. Սահակ Պարթև ծնած է 348թ. Կեսարիոյ մէջ եւ ըլլալով Ս. Ներսէս Մեծի որդին, Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչի տոհմէն է: Անոր միակ դուստրը Սահականոյշ, Քաջն Վարդան Մամիկոնեանի մայրն է:

Նախնական ուսումը իր ծննդավայրին մէջ ստանալէ ետք, ան մեկնած է Բիւզանդիոն (Կ.Պոլիս) որ այդ ժամանակաշրջանին բարձրագոյն ուսման կեդրոններէն մէկն էր: Հոն, Սահակ պարթև տիրապետած է կրօնական, եկեղեցական եւ այլ գիտութիւններու, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ օտար լեզուներու, որոնցմէ յունարէնի եւ պարսկերէնի:

Ս. Սահակ Պարթև կարգաւորած է Հայաստանեայց եկեղեցւոյ տօնացոյցը, գրած է բազմաթիւ հոգեւոր կանոններ (շարականներու շարքեր), եղանակաւորած է շարականներ, պատարագամատոյց եւ ծիսական աղօթքներ: Ս. Սահակ Պարթև եւ Ս. Մեսրոպ Մաշտոց իրենց աշակերտներուն հետ ծաւալած են թարգմանչական աշխատանքներ, որոնցմէ առաջինը հանդիսացած է Աստուածաշունչը: Այսպիսով Ս. Սահակ Պարթև նկատուած է մեր Ոսկեդարու կերտիչներէն մէկը:

Հայ եկեղեցին Ս. Սահակ Պարթևի յիշատակը կը տօնէ տարին 2 անգամ: Յիշատակի առաջին օրը Սուրբ Սարգիսի յաջորդող Շաբաթ օրն է, իսկ երկրորդը Հոգեգալստեան յաջորդող 4-րդ Կիրակի օրուան յաջորդող Հինգշաբթի օրը Ս. Մեսրոպ Մաշտոցի հետ:

**Շարական՝
Ս. Սահակ Պարթևի
հայրապետին**

Դուն սուրբ հայրապետներուն արմատներէն մեզի գաւազան բխեցուցիր սուրբ Սահակ հայրապետը քու հօտդ հովուելու ո՛վ Քրիստոս:

Դուն հայերու սանգիտութեան խաւարը ջնջեցիր ասով իմաստութեան լոյսը ծագեցնելով Թորգոմի որդիներուն:

Դուն քու յառաջիկայ խորհուրդը տեսիլքով յայտնեցիր սուրբին, անոր յիշատակին ընդունէ տօնողներու աղաչանքը:

Բուն Բարեկենդան

Սովորաբար Բարեկենդան կը կոչուի շաբաթապահքերու եւ Մեծ պահքի նախընթաց օրը: Բարեկենդանին կը թոյլատրուի, չափաւոր վայելքներ, խրախճանքներ, խաղեր եւ ուտեստեղէններ՝ հետեւելով Եղիա մարգարէին ուղղուած հրեշտակի խօսքին. «Ելի՛ր, կէ՛ր, որովհետեւ քու երթալու ճամբադ երկար է» (Գ. Թագ. 19:7):

Բարեկենդան բառացիօրէն կը նշանակէ կենդանութիւն, բարի կեանք: Մեծ պահքի բարեկենդանը կը կոչուի Բուն Բարեկենդան, որովհետեւ կը նախորդէ ամենաերկար պահքը: Բարեկենդանը մարդու այն երջանկութեան յիշատակն է, որ դրախտին մէջ կը վայելէին Ադամն ու Եւան: Ան նաեւ դրախտային կեանքի օրինակն է, ուր մարդուն արտօնուած էր ճաշակել բոլոր պտուղները, բացառութեամբ բարիի եւ չարի՝ գիտութեան ծառի պտուղէն, որ պահքի խորհրդանիշն է: Բարեկենդանն առաքինութիւններու արտայայտութիւնն է: Այդ օրը մարդիկ սուգէն կ'անցնին ուրախութեան, չարչարանքէն՝ խաղաղութեան: Այս ընկալմամբ է, որ իւրաքանչիւր քրիստոնէայ հոգիի խոնարհումով, ապաշխարութեամբ, պահքով եւ ողորմութեան յոյսով կը սկսի Մեծ պահքի 40-օրուայ ճանապարհը: Այդ կը տեսէ 48 օր՝ Բուն Բարեկենդանէն մինչեւ Ս. Յարութեան՝ Չատիկի տօնը:

Պահքի շրջանին կրնանք ուտել միայն բուսական ծագում ունեցող սննդամթերք: Պահքի ընթացքին հաւատացեալները կը հրաժարին ոչ միայն որոշակի կերակուրներէ, այլեւ մոլի սովորութիւններէն, շատախօսութիւնէ, ստախօսութիւնէ, եւ այլ մեղքերէ: Կերակուրէն հրաժարիլը առանց մեղքէն ետ կենալու անօգուտ է: «Լերան քարոզին» մէջ Քրիստոս պահքի մասին կ'ըսէ.

«Երբ ծով կը պահէք, տրտումներես մի՛ ըլլաք կեղծաւորներուն նման, որոնք իրենց երեսը կը կախեն, որպէսզի մարդոցցոյց տան թէ ծով կը պահեն: Վստահ եղէք, միայն աստիկա՛ է անոնց վարձատրութիւնը: Ընդհակառակը, երբ դուն ծով կը պահես, օժէ, գլուխդ եւ լուս՛ երեսդ, որպէսզի մարդիկ չտեսնեն թէ ծով կը պահես՝ այլ միայն Հայրը, որ անտեսանելի է. եւ Հայրդ, որ կը տեսնէ կատարածդ, քեզ պիտի վարձատրէ յայտնապէս:» (Մատթ. 6:16-18):

Մեր Տէրը կը սորվեցնէ, թէ ինչ հոգիով պէտք է այդ կատարել: Ինչպէս հիւանդութիւնը կ'ազդէ մարմնի վրայ, այնպէս էլ մեղքը կ'ազդէ հոգիին վրայ: Պահեցողութիւնը չէ, որ մեղքը կը քաւէ, այլ Աստուած է քաւիչը: Սակայն պահեցողութիւնը կարելոր է քաւչարար այս սրբագործութեան մէջ: Զոջումը, աղօթքը, ապաշխարանքը հիմնական պայմաններն են Աստուծոյ բուժիչ եւ քաւիչ զօրութիւնը ստանալու համար: Մեծ Պահքի 40 օրերը կը խորհրդանշեն անապատին մէջ Քրիստոսի քառասնօրեայ աղօթքի եւ ծոմապահութեան շրջանը: Իր մկրտութենէն ետք Յիսուս

«Սուրբ հոգիին կողմէ՛ առաջնորդուած՝ գնաց անապատ, ուր քառասուն օր փորձուեցաւ Մատանայէն: Այդ օրերուն ո՛չ կերաւ եւ ո՛չ խմեց» (Ղուկ. 4:1-3):

Յիսուս Ինքզինք ծոմապահութեան ենթարկեց մարդկային ցեղի փրկութեան համար, մարդկութեան փոխարէն Ինք ապաշխարեց, որպէսզի բոլոր պահեցողութիւն ընողներուն ապաշխարանքը իմաստ եւ իրականութիւն ստանան Իր ծոմապահութեան շնորհիւ: Քառասնօրեայ պահքին կը յաջորդէ յաւելեալ մէկ շաբթուայ շրջան՝ Աւագ շաբաթը: Այդ է պատճառը, որ քառասնօրեայ կոչուող պահքը 48 օրեր կը տեսէ: Մեծ Պահքն ունի եօթը Կիրակիներ որոնք ունին իրենց յիշարժան օրերը՝ Բուն բարեկենդան, Արտաքսման,

Անառակի, Տնտեսի, Դատաւորի, Գալստեան եւ Ծաղկագարդ: Ժողովրդական սովորութեան համաձայն՝ Մեծ Պահքի կէտը՝ Միջինքի օրը, բաղաբաժնի կարկանդակ կը պատրաստեն, որու մէջ մետաղադրամ կը դնեն: Սովորութեան համաձայն՝ բաժին հասնող մետաղադրամը յաջողութիւն կը բերէ: Մեծ Պահքի շրջանին, հին ժամանակուայ կանոններով, արգիլուած եղած են պսակադրութիւնները եւ մատաղը:

Եկեղեցական տօնացոյցի համաձայն տարին կը բաժնուի տօնական եւ պահքի օրերու: Պահքի 158 օրերու մեծ մասը կարճատեւ պահքեր են՝ օրապահքեր (Չորեքշաբթի եւ Ուրբաթ օրերը՝ ի յիշատակ Յիսուս Քրիստոսի մատնութեան եւ չարչարանքներուն) եւ շաբաթապահքեր, իսկ առաւել ժողովրդականութիւն վայելող եւ ամենաերկարատեւ պահքը Մեծ կամ Քառասնորդական պահքն է: Ի նչ է պահքը: Առաջին իմաստով այն կամաւոր ինքնազրկումն ու զսպուածութիւնն է սնունդի նկատմամբ: Եկեղեցական աւանդութեան համաձայն՝ երեք տեսակի պահքեր գոյութիւն ունին.

Առաջինը սովորական պահքն է՝ կենդանական ծագում ունեցող սնունդէն (բացառութեամբ մեղրի) եւ ոգելից խմիչքներէ հրաժարումը:

Երկրորդը սրբապահքն է՝ հրաժարումը նաեւ բուսական ծագման, ճոխ ու համադամ ուտելիքէն՝ նոյնիսկ մինչեւ միայն աղուհացով սնուիլը (Մեծ պահքի շրջանը կը կոչուի նաեւ Աղուհացի շրջան):

Երրորդը ծոփն է՝ միաժամանակ ընդհանրապէս հրաժարումը սնունդէն եւ նոյնիսկ ջուրէն:

Անշուշտ, կարելի է նկատի առնել պահքի օգտակարութիւնը նաեւ բժշկական տեսանկիւնէն, յատկապէս Մեծի պահոց շրջանին, որովհետեւ, զարնանամուտը առանց ճարպային, կենդանական սնունդի անցնելը դրական ազդեցութիւն կ'ունենայ ֆիզիքականին վրայ: Սակայն սխալ է այն մտայնութիւնը, թէ պահքը սոսկ Diet է՝ նիհարնալու կամ որոշակի հիւանդութիւններէ ձերբազատուելու համար: Պահքը չի սահմանափակուիր միայն կենդանական սնունդէն հրաժարումով. ան առաջին հերթին հոգեկան ու բարոյական ամէն տեսակի ախտերէն ու մոլութիւններէն, մեղանչական մտքերէն, խօսքերէն ու գործերէն մաքրուիլն է, զոջմամբ ու ապաշխարութեամբ Աստուածահաճոյ եւ առաքինի կեանքին դառնալը: Պահոց շրջանին կարելոր է հոգեւոր շնորհներու ու յատկապէս եղբայրասիրութեան մէջ զօրանալը, քանի որ, ինչպէս Եզնիկ Կողբացին կ'ըսէ.

«Մէկը կարող է կենդանիի միս չուտել, բայց անընդհատ իր եղբոր միսը ծամել»:

Այս պարագային կարելոր է նաեւ մէկ այլ ծայրահեղութիւնէն զգուշանալը. պահք պահելը պէտք չէ պատճառ դառնայ պահեցողութեան մէջ տկարացող մեր եղբայրակիցը դատելու.

«Ամէն ինչ ուտողը թող չարհամարիէ չուտողը, իսկ չուտողը թող չքննադատէ ուտողը, որովհետեւ Աստուած զայն ընդունէր է» (Հռով. 14:3):

Պահքի կարելորութիւնը առաւել հարազատօրէն ըմբռնելու համար պէտք է ընդգծենք այն հանգամանքը, որ ան օրինադրուած է դեռեւս դրախտին մէջ, ըլլալով Աստուծոյ կողմէ մարդուն տրուած առաջին պատուիրանը.

Եւ Տէր Աստուած պատուիրեց մարդուն՝ ըսելով. «Պարտէզին բոլոր ծառերէն համարձակ կեր. բայց բարիի ու չարի գիտութեան ծառէն մի՛ ուտեր. քանզի այն օրը որ անկէ ուտես, անշուշտ պիտի մեռնիս» (Մենդ.2:16-17):

Ի տարբերութիւն այլ եկեղեցիներու, որոնք պարզապէս կը թուակարգեն Մեծ պահքի 7 Կիրակիները, Հայաստանեայց Եկեղեցին սուրբ գրային հիմք ունեցող իրահատուկ անուններով ու խորհուրդներով օժտած է այս Կիրակիները որոնք կը կազմեն խորհրդանշական շղթայ մը արտացոլացնող մարդու դրախտային կեանքի, պատուիրանագանցութեան ու անկման, Աստուածորոնումի եւ Աստուածային նախախնամութեամբ փրկագործութեան ողջ ընթացքը:

Պահքերու (բացառութեամբ օրապահքերու) նախորդ օրերը կը կոչուին «բարեկենդան», իսկ Մեծ Պահքին կը նախորդէ Բուն Բարեկենդանը:

Բարի կենդանութիւն, այսինքն՝ բարի, անհոգ եւ երջանիկ կեանք. այս իմաստն է ամփոփուած «բարեկենդան» անուան մէջ, որ առաւելագոյնս արտայայտուած կը տեսնենք Բուն Բարեկենդանի խորհուրդին մէջ, որ Մեծ Պահքի առաջին Կիրակին է եւ կը պատկերացնէ մարդու դրախտային երանաւետ կեանքը: Այս խորհուրդը կ'երեւի նաեւ սնունդի օգտագործման մէջ, որովհետեւ Բուն Բարեկենդանը կենդանական եւ ճոխ ուտելիք գործածելու վերջին օրն է:

Մեծ պահքի երկրորդ Կիրակին կը կոչուի Արտաքսման եւ կը խորհրդանշէ մարդու՝ դրախտէն արտաքսուիլը եւ Աստուծոյ տեսութենէն զրկուիլը: Ահաւասիկ, այս կը խորհրդանշէ բոլոր Մեծ Պահքի շրջանին եկեղեցիներու վարագոյրներու փակ ժամալը եւ Ս. Հաղորդութիւնէն հաւատացեալներու անմասն ժամալը:

Երրորդ Կիրակին կը կոչուի Անառակի եւ կը մատնանշէ առ Աստուած դառնալու եւ կորուսեալ դրախտը գտնելու կարեւորագոյն նախապայմանը՝ ապաշխարանքը:

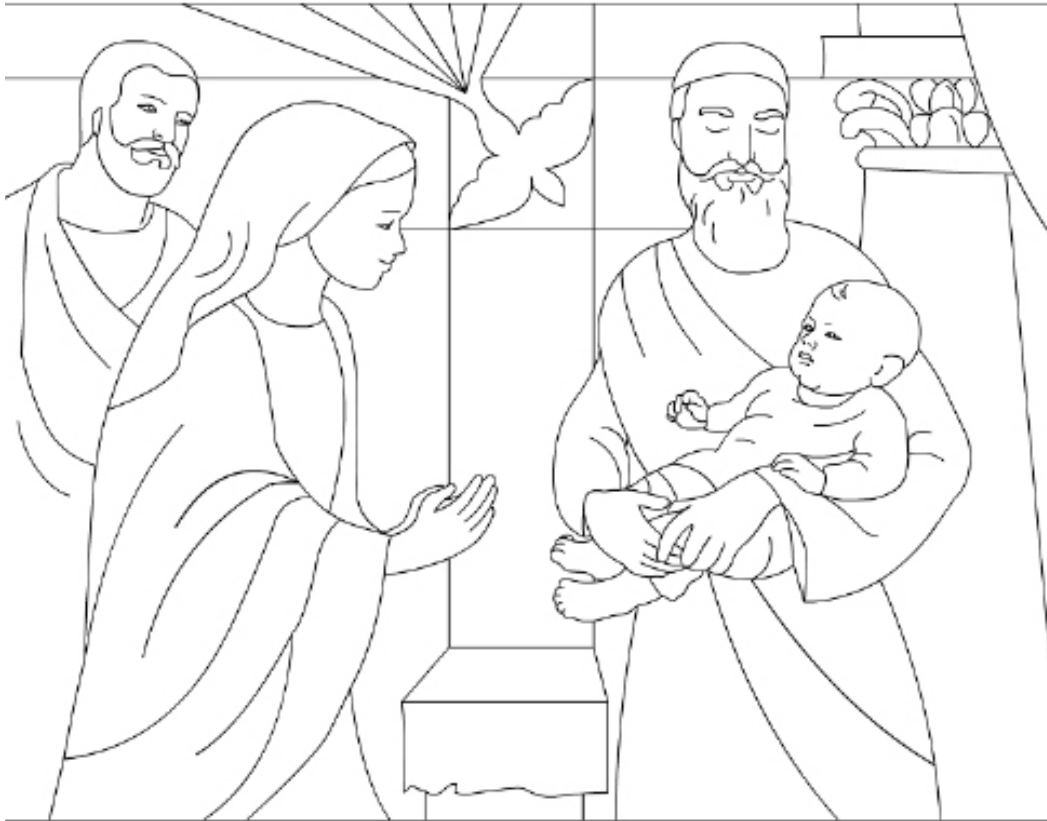
Չորրորդ՝ Տնտեսի Կիրակին, կ'ուսուցանէ նիւթական հարստութեան տնօրինման կերպի դերը յաւիտենական փրկութեան կամ կորստեան մէջ:

Հինգերորդ՝ Դատաւորի Կիրակին, կը պատգամէ յարատեւ աղօթքի անփոխարինելի նշանակութիւնը փրկութեան համար:

Վեցերորդ՝ Գալստեան Կիրակին, որ այնպէս ինչպէս կ'ամփոփէ Քրիստոսի Ա. Գալստեան խորհուրդը, այնպէս ալ Երկրորդ Գալստեան խոստումը:

Մեծ Պահքին անմիջապէս յաջորդող շաբաթը կը կոչուի Աւագ Շաբաթ եւ կ'ընդգրկէ Փրկչին երկրային կեանքի վերջին կարեւորագոյն իրողութիւնները՝ յաղթական մուտքը Երուսաղէմ (Օաղկազարդ), Վերջին Ընթրիքը, Մատնութիւնը, Չարչարանքները, Խաչելութիւնը, Մահը, Թաղումը եւ ի վերջոյ հրաշափառ Յարութիւնը՝ Ս. Զատիկը:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը Մանկապարտեզի անկիւն

Յիսուսի տաճար ընծայումը
«Տեառնընդառաջ Փետրուար 14»

Ամբողջացո՛ւր ըստ Ղուկաս 2.22-32-ի

Տիրոջ, նուիրուի, աղանիի, տատրակ, Սիմոն, Սուրբ Հոգին, Օծեալը, Յիսուսը, գոհարանեց

Յովսէփն ու Մարիամը մանուկը Երուսաղէմ տարին ----- ընծայելու համար, որովհետեւ Տիրոջ Օրէնքին մէջ գրուած է. «Տիրոջ պէտք է ----- --- ամէն արու զաւակ, որ մօր առաջին զաւակն է». ինչպէս նաեւ Տիրոջ Օրէնքին համաձայն զոհ մատուցանելու զոյգ մը ----- կամ ----- երկու ձագ:

Այդ ժամանակ Երուսաղէմի մէջ ----- անունով մարդ մը կ'ապրէր: Սիմոն արդար եւ աստուածավախ մարդ մըն էր, ----- իրեն հետ էր եւ վստահեցուցած էր զինք՝ թէ Տիրոջ ----- չտեսած պիտի չմեռներ: Արդ, Սուրբ Հոգին առաջնորդուած՝ անիկա տաճար գնաց: Երբ ծնողքը մանուկ ----- տաճար բերին, որպէսզի կատարեն այն ինչ որ Օրէնքը կը պահանջէր մանուկին համար, Սիմոն իր գիրկը առաւ փոքրիկը եւ ----- զԱստուած:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Ա., Բ. եւ Գ. դասարաններու անկիւն

1.- Որո՞ւ տօնը այս տարի կը տօնենք
Փետրուար 13-ին.

- ա. Ս. Ղեւոնդեանց քահանաներուն
- բ. Ս. Թեոդորոս Զօրավարին
- գ. Ս. Վահան Գողթնացիին
- դ. Սուրբ Սարգիսին:

2.- Այս տարի ե՞րբ կը տօնենք
Վարդանանցը.

- ա. Փետրուար 24
- բ. Փետրուար 16
- գ. Մարտ 3
- դ. Փետրուար 23:

3.- Այս տարի ե՞րբ է Բուն
Բարեկենդանը.

- ա. Մարտ 23
- բ. Փետրուար 27
- գ. Փետրուար 14
- դ. Փետրուար 19:

4.- Ո՞ր տարին տեղի ունեցաւ
Աւարայրի ճակատամարտը.

- ա. 1666
- բ. 405
- գ. 301
- դ. 451:

5.- Ո՞ր թուականին
նահատակուեցաւ Ղեւոնդ Երեցը.

- ա. 1666
- բ. 405
- գ. 454
- դ. 451:

6.- Վարդան Մամիկոնեանը
ո՞ր ճակատամարտին
նահատակուեցաւ.

- ա. Աւարայր
- բ. Սարդարապատ
- գ. Նուարսակ
- դ. Մանազկերտ:

7.- Յիսուս քանի՞ օրուայ էր երբ
առաջին անգամ Տաճար բերուեցաւ.

- ա. 10
- բ. 20
- գ. 30
- դ. 40:

8.- Բուն Բարեկենդանին յաջորդ օրը
ի՞նչ կը սկսի.

Մեծ ----:

9.- Վարդանանցը շաբթուան ո՞ր օրը
կ'ըլլայ.

- ա. Երկուշաբթի
- բ. Երեքշաբթի
- գ. Չորեքշաբթի
- դ. Հինգշաբթի:

10.- Հետեւեալներէն ո՞ր մէկը ճիշդ է.

- ա. Սպիտակ Վարդան
- բ. Ճերմակ Վարդան
- գ. Կարմիր Վարդան
- դ. Կանաչ Վարդան:

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը

Նախակրթարան Դ., Ե. եւ Ջ. դասարաններու անկիւն

1.- Ս. Ղեւոնդեանց քահանայիցն
տօնը այս տարի ե՞րբ կը տօնենք.
ա. Մարտ 3
բ. Փետրուար 22
գ. Մարտ 1
դ. Փետրուար 13:

Սահակ Պարթեւ կաթողիկոսը:
ա. 348
բ. 439
գ. 405
դ. 451:

2.- Սուրբ Սարգիսէն քանի՞ օրեր ետք
Վարդանանց կը տօնենք.
ա. 7
բ. 16
գ. 12
դ. 24:

7.- Ո՞վ գրած է Վարդանանցի
նուիրուած «Նորահրաշ ...»
շարականը.

Ս. -----:

3.- Ի՞նչ կը կոչուի Վարդանանցի
յաջորդող Կիրակին.

8.- Ո՞վ գրած է «Հաւատով
խոստովանիմ...»ը.

Ս. -----:

-----:

4.- Ո՞ր մարզարէն ձուկին փորին մէջ
3 օր փսաց:

9.- Հետեւեալներէն ո՞ր մէկը Յիսուսի
պատմած առակներէն չէ:

ա. Յովսէան
բ. Եսայի
գ. Երեմիա
դ. Դանիէլ

ա. Անառակին
բ. Տնտեսին
գ. Դատաւորին
դ. Գալստեան

5.- Ի՞նչ էր Ս. Սարգիսին տղուն
անունը:

10.- Ո՞վ էր այն ծերունին որ
Տեառնընդառաջին գրկեց Յիսուսը.

Ս-----:

ա. Մարտիրոս
բ. Ստեփանոս
գ. Յովհաննէս
դ. Սօդոս

6.- Ո՞ր տարին վախճանեցաւ Ս.

Ո՞րն է ճիշդ պատասխանը
Երկրորդականի անկիւն

1.- Թուէ՛ Ս. Ղեւոնդեանց քահանայիցն տօնին մէջ ընդգրկուող Կաթողիկոսին եւ երկու եպիսկոպոսներուն անունները:
ա. ----- կաթողիկոս
բ. ----- եպիսկոպոս
գ. ----- եպիսկոպոս

2.- Ամբողջացո՛ւր Ս. Վարդան Մամիկոնեանին խօսքը.
«Քանզի Հայր մեր զՍուրբ ----- գիտեմք եւ Մայր գ----- Եկեղեցի Կաթուղիկէ»:

3.- Թուէ՛ Նուարսակի դաշնագրին հայոց երեք (3) հիմնական պայմանները:
ա. Հայաստանի -----
բ. -----
ազատութիւն
գ. ----- վերացում

4.- Հետեւեալներէն ո՞ր մէկը գիտական աստիճան մըն է:
ա. Քահանայ
բ. Աբեղայ
գ. Վարդապետ
դ. Եպիսկոպոս

5.- Թուէ՛ Հայաստանեայց Եկեղեցոյ Պատրիարքութիւնները.
ա. Ե-----
բ. Կ-----:

6.- Ո՞ր աւետարանին մէջ միայն կարելի է կարդալ Տեառնընդատաջի

մասին.
ա. Մատթէոս
բ. Մարկոս
գ. Ղուկաս
դ. Յովհաննէս:

7.- Ամբողջացո՛ւր տարուան ո՞ր չորս օրերուն Ճաշու Աւետարան չի կարդացուիր.

----- Պահքի առաջին չորս օրերուն:

8.- Երբ աշխարհի ամենէն երկար ճոպանուղին (téléphérique) նստիս ո՞ր վանքը կը հասնիս:

9.- Ո՞ր «փոքր» մարգարէն 3 օր կետ ձուկին փորին մէջ մսաց.
ա. Յովէլ
բ. Յովսան
գ. Նաւում
դ. Ամբակում:

10.- Հայերուն մօտ, ո՞վ է սիրոյ երազանքը իրականացնող սուրբը:

Սուրբ -----

Լուրեր Կիրակնօրեայէն

8 Յունուար 2023-ին Կիրակնօրեայ դպրոցը ունեցաւ Ս. Ծննդեան իր յայտագիրը: Կաղանդ պապան ներկայ էր եւ նուէրներ բերաւ բոլոր աշակերտներուն:

15 Յունուար 2023-ին լսարանային պահերուն աշակերտները անդրադարձան Յիսուսի անուանակոչութեան եւ Յովհաննու Կարապետի տօնին: Դասարանային պահերը ընթացան ըստ դասագրքերու, ու նախակրթարանի դասարանները ունեցան երաժշտութեան պահ:

22 Յունուար 2023-ին լսարանային պահերուն աշակերտները անդրադարձան Վահան Գողթնացիին: Դասարանային պահերը ընթացան ըստ դասագրքերու:

29 Յունուար 2023-ին լսարանային պահերուն աշակերտները անդրադարձան Առաջաւորաց Պահոց Բարեկենդանին: Դասարանային պահերը ընթացան ըստ դասագրքերու: Նախակրթարանի դասարանները սկսան Ս. Վարդանանց երգեր սորվիլ:

Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ
Սուրբ Յակոբ
Կիրակօրեայ Դպրոց
Հիմնեալ 1980, Մոսկօրեայ
www.sourphagop.org

Հայր Մեր (յոտակայս) Աշակերտութիւն
Մաղթանք (յոտակայս) Աշակերտութիւն
Մաղթե՛րգ Հայց Եկեղեցւոյ Կիրակօրեայ Աշակերտութիւն
Դպրոցներու (յոտակայս) Թորոս Պապիկեան
Տօրէնի Խօսք

Կենդանի Պատկեր «Սուրբ Ծնունդ» Լախ. Գ. և Դ.
Մանկապարտեզի աշակերտներ
Ընթերցողներ Երկրորդականի աշակերտներ
Զատեն Զուլճեան, Մինը Ստեփանեան

Կապալեղ Պապայի Գալուստ

«Հայր Մեր» Մանկապարտեզ

Ով մեծ Աստուած Լախակրթարան Ա. և Բ.

Շարականներ և երգեր Երգչախումբ
Այսօր Տօն է Սուրբ Ծնունդեան Լախ. Գ. Դ. Ե. Զ և Երկրորդական
Որք Ջարդարեցին Լախ. Գ. Դ. Ե. Զ և Երկրորդական
Գիշերն Իջաւ Լախ. Գ. Դ. Ե. Զ և Երկրորդական
Սուրբ Աստուած Աշակերտութիւն
Այրուբէն Աշակերտութիւն

«Եւ Բանը մարդ եղաւ եւ մեր միջիւ բնակեցաւ, եւ մենք տեսանք սնոր փառքը, փառքը Միածինին, որ Հօրմէն եկաւ շնորհքով եւ ճշմարտութեամբ լիցուն:» Աւետարան ըստ Յովհաննէսի 1.14

2023
Շնորհաւոր Ամանոր
Եւ
Սուրբ Ծնունդ
Քրիստոս Ծնաւ եւ Յայտնեցաւ
Ձեզի եւ Մեզի մեծ Աւետիս

Ամեն օր Վարդանանց է

Սփիւռքի տարածքին ապրող բոլոր հայերուն համար ամեն օր Վարդանանց պէտք է ըլլայ, եթէ հայապահպանումի պատերազմին ընթացքին մեր դիմագրաւած դժուարութիւններուն յաղթելու յոյսը վառ կ'ուզենք պահել:

Իւրաքանչիւր օրուան ծագող արեւուն հետ «Ճերմակ ջարդ»ի սուրն է որ կը ճօճուի, քիչ մը եւս օտարացնելով բոլոր անոնք որոնք օրէ օր կը նուազեցնեն իրենց դիմադրականութիւնը եւ կը նօսրացնեն իրենց հայկականութիւնը, համակերպելով օտարութեան պայմաններուն:

Թշնամիին միջոցներն ու կարողութիւնները մեր ունեցած միջոցներուն ու կարողութիւններուն բազմապատիկն են: Մեր շարքերուն մէջ «Վասակեան» ըմբռնումի հաւատացողներուն թիւը տարուէ տարի կ'աճի: Այս բոլորին մէջ սակայն, մեր ռազմավարութիւնը պէտք է մնայ Վարդանանց շունչով սերմանուած, որպէսզի այս մաշունի պատերազմը մենք հասցնենք Վահանեանց յաղթական եզրափակումին: Ահաւասիկ այս ռազմավարութեան հիմնաքարերը.

1. ԶԶԻԶԻԼ

Նկարագրի տէր անձ մը պէտք է գիտնայ թէ ե՞րբ պէտք է հաստատ կենայ իր կեցուածքին վրայ ու որոշէ ամէն գնով իր սկզբունքը եւ գաղափարը պաշտպանել: Ահա այդ ըրաւ Վարդան Մամիկոնեան ու մերժեց զիջիլ Քրիստոնէութենէն ըսելով «այս հաւատքէն մեզ ոչ ոք պիտի շեղէ»:

2. ՄԵՐԺԵԼ

Երբեմն մեզի պէս մտածող անձերուն թիւը քիչ կ'ըլլայ, իսկ հակառակորդներուն պէս մտածողներուն թիւը՝ շատ: Բայց թիւով մեծ խումբը կրնայ նոյնքան զօրաւոր չըլլալ, որովհետեւ նոյնքան համոզում կրնայ չունենալ եւ նոյնքան բուռն ձեռով կրնայ չհաւատալ իր գաղափարին: Ահա այսպէս է որ թէեւ հայ քրիստոնէաները թիւով նուազ էին պարսիկներէն, բայց իրենց հաւատքին մէջ աւելի զօրաւոր ըլլալով, մերժեցին ընդունիլ Յազկերտի առաջարկը:

3. ՀԱՄԲԵՐԵԼ

Վարդանի եւ իր 1036 ընկերներու նահատակումով սկսած պատերազմը աւարտեցաւ 33 տարիներ ետք իր եղբորորդի Վահան Մամիկոնեանի յաղթանակով եւ 484 թուականի Նուարսակի մէջ ստորագրուած դաշնագրով: Այս դաշնագրով պարսիկները կ'ընդունէին Հայոց պայմանները.

- ա. Հայաստանի ինքնավարութիւն
- բ. Քրիստոնէական պաշտամունքի ազատութիւն
- գ. Ատրուշաններու վերացում:

Ահա այսօր, վարդանանցէն 1,572 տարիներ ետք, մենք որքա՞ն հաւատարիմ ենք քաջ Վարդանին եւ մենք ալ մեր կարգին

1. Հաստատ կը մնանք մեր Քրիստոնէական սկզբունքներուն վրայ
2. Հակառակ անոր որ մեր շուրջը շատ աւելի է թիւը անոնց որոնց հաւատամքը խոտոր է Հայ Քրիստոնէայ մեր սկզբունքներուն ու աւանդութիւններուն, եւ
3. Մենք այս բոլորին կը դիմադրենք համբերութեամբ եւ Քաջ Վարդանին պէս կ'ըսենք՝ Քանզի Հայր Մեր զՍուրբ Աւետարանն Գիտեմք եւ Մայր զԱռաքելական Եկեղեցի Կաթուղիկէ:

Գիտէի՞ր թէ Աւարայրի ճակատամարտով սկսած Վարդանանց պատերազմը 33 տարիներ տեւեց եւ վերջացաւ Վարդանի եղբորորդի Վահան Մամիկոնեանի յաղթանակով եւ Նուարսակի դաշնագրի ստորագրումով 484 թուականին: